

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «Основи інформатики та прикладної лінгвістики»

Ступінь вищої освіти **Бакалавр**

Спеціальність **035 «Філологія»**

Освітня програма **«Англійська мова та друга іноземна»,
«Німецька мова та друга іноземна»**

Рік навчання **1, семестр 1**

Кількість кредитів ЄКТС **4 (120)**

Мова викладання **українська**

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
e-Learn

д. пед. н., професор **Тарасенко Р.О.**

r_tar@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=290>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Освітній компонент «Основи інформатики та прикладної лінгвістики» є обов'язковим компонентом ОПП (цикл загальної підготовки). Мета курсу полягає у формуванні у студентів цілісного бачення щодо використання технічних і програмних засобів для забезпечення основних видів діяльності з лінгвістичною інформацією: пошук, обробка, перетворення, збереження, передача, а також інформаційного забезпечення процесу перекладу з використанням систем машинного та автоматизованого перекладу. До головних завдань вивчення дисципліни віднесено оволодіння студентами методами і засобами інформатики та прикладної лінгвістики з метою здійснення технічного перекладу галузевих текстів та інформаційного забезпечення при виконанні професійних задач, які пов'язані з розпізнаванням різних типів текстів, використанням електронних словників та інших джерел лінгвістичної інформації.

Основна увага при вивченні дисципліни спрямовується на формування умінь та практичних навичок підбирати та використовувати відповідні інформаційні технології та технічне забезпечення для підвищення ефективності підготовчих етапів здійснення перекладу, безпосередньо процесу письмового перекладу, процесів управління термінологією та оформлення результатів перекладу.

Компетентності ОП:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК5);
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК6);
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК12);

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

– здатність використовувати сучасні системи автоматизованого перекладу, а також володіти прийомами забезпечення якості перекладу (ФК 14).

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати (ПРН 2).
- Організувати процес свого навчання й самоосвіти (ПРН 3).
- Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності (ПРН 6).
- Уміти використовувати сучасні системи автоматизованого перекладу, різні цифрові інструменти перекладача, а також послуговуватися прийомами забезпечення якості перекладу (ПРН 21).

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ лабораторні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Програмне та технічне забезпечення обробки лінгвістичної інформації				
Тема 1. Програмне забезпечення для обробки лінгвістичної інформації та перекладу	2/2	Знати класифікацію програмного забезпечення. Вміти вибирати програмне забезпечення за певними критеріями. Аналізувати типи ліцензій на програмне забезпечення. Розуміти особливості використання поширених офісних пакетів. Розрізнити призначення програмних модулів, які входять до системи автоматизованого перекладу SDL Trados. Застосовувати програмне забезпечення для підготовки і здійснення перекладу.	Виконання лабораторної роботи «Створення бази програмного забезпечення для здійснення перекладацької діяльності» Виконання самостійної роботи «Класифікація програм для виконання підготовчих операцій при здійсненні перекладу»	25
Тема 2. Апаратні засоби та мережеві системи для роботи з інформацією	2/2	Знати основні компоненти комп'ютерної системи. Вміти використовувати периферійні пристрої комп'ютерної системи для введення, зберігання та виведення термінологічної інформації. Розуміти особливості мережевих систем та способів організації колективної взаємодії у їх середовищі. Розрізнити характеристики процесорів та аналізувати їх відповідність щодо забезпечення роботи із системами машинного та автоматизованого перекладу. Використовувати послуги мережі Інтернет, які допомагають забезпечувати перекладацьку діяльність.	Виконання лабораторної роботи «Підбір елементів комп'ютерних систем для забезпечення виконання перекладацьких задач програмними засобами» Виконання самостійної роботи «Облаштування робочого місця перекладача технічними засобами»	25

Тема 3. Використання систем автоматизованого розпізнавання та введення текстів	2/2	Знати принцип роботи систем оптичного розпізнавання символів (OCR) та їх класифікацію. Вміти застосовувати способи підвищення якості розпізнавання документів зі складною структурою. Аналізувати характеристики та особливості десктопних системи оптичного розпізнавання символів. Розуміти формати файлів для збереження вихідних термінологічних матеріалів, що можуть підлягати розпізнаванню. Розрізняти переваги десктопних та мережових сервісів OCR. Застосовувати OCR для отримання електронної редактованої версії текстового документа з паперової чи графічної копії.	Виконання лабораторної роботи «Використання програми FineReader для розпізнавання та автоматизованого введення текстових матеріалів» Виконання самостійної роботи «Порівняння ефективності мережових систем розпізнавання тексту»	20
Модульна контрольна робота 1				30
Усього за змістовий модуль 1				100
Змістовий модуль 2. Обробка лінгвістичної інформації програмними засобами				
Тема 4. Використання програм офісних пакетів для обробки текстів перекладів та створення термінологічних баз	2/6	Знати характеристики офісних пакетів MS Office 2016 та Office 365 та їх текстових редакторів. Вміти виконувати типові операції при обробці вихідних текстових матеріалів на переклад та перекладених матеріалів. Вміти структурувати термінологічні дані у табличній формі. Аналізувати структуру термінологічних баз у форматі .xlsx залежно від використання їх у хмарних чи десктопних САТ-системах. Розуміти сутність та особливості використання	Виконання лабораторної роботи «Використання засобів автоматизованого редагування текстів перекладу у MS Word» Виконання лабораторної роботи «Використання засобів тестового процесора MS Word для обробки та форматування текстів перекладу» Виконання лабораторної	35

		<p>прихованих знаків форматування. Розуміти переваги MS Excel при виконанні лінгвістичних та перекладацьких задач</p> <p>Застосовувати прийоми комплексного форматування об'ємних текстових документів.</p> <p>Використовувати табличний процесор MS Excel для створення термінологічних баз.</p>	<p>роботи «Структурування термінологічних даних у таблиці MS Excel та здійснення їх аналізу»</p> <p>Виконання самостійної роботи «Пошук та обробка повнотекстових матеріалів міжнародних інформаційних баз даних аграрного спрямування»</p>	
<p>Тема 5.</p> <p>Здійснення перекладу з використанням основних функцій мережесистем перекладу</p>	4/4	<p>Знати: принцип роботи хмарних системи автоматизованого перекладу та мережесистем перекладу; перелік існуючих онлайн систем перекладу та хмарних системи автоматизованого перекладу.</p> <p>Вміти здійснювати класифікацію системи машинного перекладу за алгоритмами роботи: на основі граматичних правил, статистичного аналізу, гібридні; створювати перекладацькі проекти у середовищі хмарних системи автоматизованого перекладу.</p> <p>Розуміти: переваги та недоліки машинного й автоматизованого перекладу; особливості здійснення перекладу текстових фрагментів, текстових файлів та веб-сторінок з використанням таких систем.</p> <p>Розрізняти умови забезпечення якості перекладів з використанням машинного та автоматизованого перекладу.</p> <p>Застосовувати мережесистему перекладу для перекладу галузевих текстів.</p> <p>Використовувати Google Translate для формування галузевих глосаріїв.</p>	<p>Виконання лабораторної роботи «Використання хмарної системи автоматизованого перекладу Phrase TMS для реалізації перекладацьких проектів»</p> <p>Виконання лабораторної роботи «Використання функцій мережесистеми Google Translate для перекладу галузевих текстів»</p> <p>Виконання самостійної роботи «Порівняння можливостей мережесистем перекладу при перекладі галузевих текстів»</p>	25

Тема 6. Історія розвитку та основні положення комп'ютерної лінгвістики	2/0	Знати: етапи розвитку обробки природної мови; розділи комп'ютерної лінгвістики; галузі штучного інтелекту де використовується дані комп'ютерної лінгвістики. Розуміти: сутність комп'ютерної лінгвістики і штучного інтелекту; зв'язок комп'ютерної лінгвістики з іншими галузями знань; типи розміток мовних корпусів. Розрізняти особливості застосування прикладної лексикографії та корпусної лінгвістики. Використовувати переваги мовних корпусів.	Виконання самостійної роботи «Класифікація електронних мовних корпусів»	10
Модульна контрольна робота 2				30
Усього за змістовий модуль 2				100
Усього за 1 семестр				70
Залік				30
Усього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Лабораторні роботи та завдання для самостійної роботи мають бути виконані самостійно відповідно до свого варіанту. У випадку надсилання копії файла із роботою іншого студента, робота оцінюється у нуль балів і ставиться вимога до повторного самостійного її виконання. Списування під час модульних контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Тарасенко Р.О. Основи інформатики та прикладної лінгвістики: навч. посіб. / Р.О. Тарасенко, С.М. Амеліна / Видання 2-ге, перероблене і доповнене. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2022. 330 с.
2. Тарасенко Р.О., Амеліна С.М. Інформаційні технології у перекладацькій діяльності: навч. посіб. / Видання 2-ге, перероблене і доповнене. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2021. 326 с.
3. Долинський Є. В., Скиба К.М. Інформаційні технології у професійній діяльності перекладача : навчальний посібник Хмельницький : ХНУ, 2016. 195 с.
4. Ольховська А. С. Чинники успішного працевлаштування перекладача за фахом: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю «Переклад» (англійська мова) Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.
5. Тарасенко Р.О. Інформаційні технології: навч. посіб. / Р.О. Тарасенко, С.М. Гаріна, Т.П. Робоча. К.: Алефа, 2010. 312 с.
6. Петренко О.Я. Цифрові інструменти Google: Навчальний посібник. / О.Я. Петренко, В.В. Бондаренко. К.: ПДО, 2022. 73 с.
7. Костирко В.С. Інформаційні технології та системи. / В.С. Костирко, В.М.Білик/. К.: Центр учбової літератури, 2011. 492 с.
8. Онисько, Г. Д. Основи інформаційних знань: навч. посіб. / Г. Д. Онисько; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк : РВВ Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. 125 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронний навчальний курс «Основи інформатики та прикладної лінгвістики». Режим доступу: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=290>
2. Системи автоматизованого перекладу (CAT-tools). <https://www.1stopasia.com/cat-tools/>
3. Безкоштовні програми перекладача <http://lingua.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/21-free-tools-for-translatorsuk.pdf>
4. База знань з програмного забезпечення перекладу (Knowledge Base) <http://kb.stprans.com/Search.aspx?q=view>
5. База галузевих англомовних текстів http://agora-journals.fao.org/content/ru/browse_subject.php?all=true